

Delta i debatten,
skriv til oss!

Send ditt innlegg til
debatt@nationen.no.
Innlegg kan også sendes pr. post til

Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135
Oslo. Mer konvolutter «debatt». Innlegg
som sendes elektronisk blir prioritert.

Kronikk: Max 5000 tegn med mellomrom.
Leserinlegg: Max 2500 tegn med mel-
lomrom. Kun bestilte kronikker honoreres.

Redaksjonen forbeholder seg retten til
å redigere og forkorte innsendt stoff
og til å publisere det elektronisk.

KRONIKK

Skog: Mengden dødt trevirke, som er svært viktig for det biologiske mangfoldet, har økt med mer enn 50 prosent fra 1996 til 2009.

FOTO: SCANPIX

Misbrukt naturindeks

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har publisert en naturindeks for Norge. Hensikten med indeksen er å gi et grunnlag for å vurdere utviklingen for biologisk mangfold. Publiseringen skapte sterke reaksjoner. Reaksjonene var ikke først og fremst knyttet til selve naturindeksen, men til hvordan DN har brukt den for å skape et feilaktig bilde av tilstanden i norske skoger. Dette til tross for at i DN i sin egen rapport nettopp advarer mot å misbruke naturindeksen slik de selv gjør.

Skogkapitlet i rapporten gir stort sett en saklig beskrivelse av den faktiske situasjonen for skog som økosystem. Det viser at det skogbruket som drives har skapt en positiv utvikling for det biologiske mangfoldet. Det går bl.a. også fram at mengden dødt trevirke, som er svært viktig for det biologiske mangfoldet, har økt med mer enn 50 prosent fra 1996 til 2009.

Selve indeksverdien for skog er likevel lavere enn for hav, ferskvann og fjell. Med det som utgangspunkt har DN uttrykt seg på måter som har skapt et inntrykk av at det står dårlig til med det biologiske mangfoldet i skog, og at utviklingen går den gale veien.

FEILAKTIG

«Direktoratet for naturforvaltning har med sin ordbruk skapt et feilaktig bilde av utviklingen for biologisk mangfold i skog.»

Indeksverdien for skog er imidlertid et resultat av hva en definerer som ønsket tilstand. For skog er denne referansetilstanden (det en sammenligner med) «gammel naturskog», som er en rein teoretisk tilstand hvor hele skogarealet er slik skog. Dette er en referanse som verken eksisterer eller som vil kunne eksistere i virkeligheten. Selv i en rein urskog totalt urørt av mennesker ville en betydelig del av arealet vært yngre skog. Dette fører til at naturindeksen selv for en urskog ville ha ligget på samme nivå som indeksen for hav, ferskvann og fjell, jf. DN's egen rapport.

Uansett hvilke miljøhensyn skogbruket tar, vil det dessuten måtte være mindre død ved og mindre gammel skog i en drevet skog enn i en urskog. Dermed er indeksen for skog nødt til å bli lavere enn indeksene for hav, ferskvann og fjell. Dette betyr imidlertid ikke at situasjonen for det biologiske mangfoldet er dårlig.

I skogindeksen inngår ikke bare skogen og hvordan skogbruket påvirker det biologiske mangfoldet. Spesielt bidrar størrelsen av rovdyrbestandene til å trekke skogindeksen ned. Her bruker naturindeksen en referansetilstand som gir en rovviltbestand som er langt høyere enn det Stortinget har bestemt skal være et bærekraftig nivå. Utgangspunktet for fastsetting av referanseverdien er hvor mange rovdyr det teoretisk kunne vært plass til i Norge. For ulv fører det til en bestandsstørrelse som er 90–100 ganger så stor som målene i norsk rovdyrpolitikk. Rovdyrindeksen

blir derfor ekstremt lav og trekker skogindeksen totalt sett nedover.

I DN-rapporten er det foretatt en grundig vurdering av muligheter og svakheter ved valg av referansetilstander i skog, og hvilke begrensninger valget av referansetilstand gir ved tolkning av indeksen. I rapporten er det uttrykkelig slått fast at det må utvises stor forsiktighet i sammenligninger mellom indekser for ulike økosystemer fordi referanseverdiene er definert på forskjellig måte. Det framgår også at forfatterne av rapporten er klar over at valget av referansetilstand for skog kan føre til at indeksen misbrukes, noe det derfor advares mot. Det slås fast at skogindeksen først og fremst er egnet for å kunne måle endringer over tid.

Til tross for dette misbruker DN indeksen nøyaktig på den måten de selv advarer mot. De greier bl.a. å skrive at skog sammen med åpent lavland (eng og beite) samlet sett har dårligst tilstand av alle de store økosystemene, og at naturindeksen for skog viser at tilstanden for biologisk mangfold er dårlig i Norge. Uttalelser i media har i enda større grad vært preget av misbruk av indeksen.

DN har med sin ordbruk også skapt et feilaktig bilde av utviklingen for biologisk mangfold i skog. På hjemmesiden er det skrevet at «skogdrift har redusert mengden død ved og gamle trær i skogen». Dette gir et totalt feil bilde når realiteten er at både mengden død ved og antallet gamle trær i hvert fall er tredoblet i løpet av de siste 100 årene. Folk flest oppfatter

at en redusert mengde betyr at det faktisk blir mindre død ved i norske skoger. Den «reduksjonen» DN refererer til er at det ville vært mer død ved i «gammel naturskog» (referansetilstanden) enn det er i skogen i dag. Det er selvsagt riktig, men DN's ordvalg gir leserne et annet inntrykk.

Betydningen av valg av referansetilstand kan også illustreres på andre måter. For jordbruket er referansen ikke en teoretisk naturtilstand, men den tilstanden en hadde før moderniseringen av jordbruket fant sted for 100 år siden. Hadde en valgt samme referansetidspunkt for skog, ville skogen kommet klart bedre ut enn alle de andre økosystemene som er vurdert.

Norges Skogeierforbund finner det sterkt beklagelig at Direktoratet for naturforvaltning har misbrukt naturindeksen slik de har gjort. Selv om det opplagt er behov for å forbedre indeksen, hadde den i utgangspunktet vært egnet for å vurdere det den skulle, nemlig utviklingen i biologisk mangfold i skog. Når valget av referansetilstand misbrukes av DN og dette følges opp av enkelte naturvernorganisasjoner allerede ved publiseringen av naturindeksen, har en imidlertid ikke noe annet valg enn å endre indeksen slik at den blir basert på en mer realistisk referansetilstand. Dette synes å være den eneste muligheten for å unngå misbruk av indeksen i framtida.

Nils Bøhn
Direktør Norges Skogeierforbund

NATURVERN

Brekks motvilje

Torsdag 23. september kom landbruks- og matministeren med et sterkt utfall mot Direktoratet for naturforvaltnings ferske «naturindeks». Ikke bare betvilte han rapportens faglige grunnlag, men han harselerer over «blomster og bier» og forsøkte å ta selveste Charles Darwin til inntekt for en tåkete påstand om at det er lite vi kan (og bør?) gjøre. Han røpet en sterk motvilje mot DN's faglige arbeid for å redde artsmangfoldet i skog og kulturlandskap.

Dette er alvorlig. Norge har gjennom Rio-konvensjonen om biologisk mangfold forpliktet seg til å bevare artsmangfoldet. Siden halvparten av de rødlistede artene lever i skog, og over en tredjedel i kulturlandskapet, er det skremmende at ministeren for skog og kulturlandskap viser manglende interesse for – endog motvilje – mot å ta oppgavene alvorlig.

Det dreier seg blant annet om blomster og bier som er truet i kulturlandskapet. Det dreier seg om at vi ennå, i siste liten, kan ta grep som bevarer gamle, blomsterrike slåtteeenger. Det dreier seg om snarest mulig å øke skogvernet fra 1,8 prosent til 5 prosent. Det hjelper lite å peke på at mengden hogstmoden skog øker, for det er de siste restene av den virkelige gamle skogen som må reddes gjennom vern før den også blir hogget. Bare ca. 2 prosent av skogen er eldre enn 160 år, og her finner vi de største biologiske verdiene.

Hvis ministeren med henvisning til Darwin mente at arter uansett kommer og går, så er den naturlige utdøingen av arter svært langsom. Det samme gjelder nydannelse av arter. Trolig utrykkes mennesket nå arter flere tusen ganger hurtigere enn den naturlige utdøingstakten.

For å kunne ta artsmangfoldet med oss inn i fremtiden er vi helt avhengig av en landbruks- og matminister som følger internasjonale forpliktelser, og som aktivt redder de naturmiljøene i kulturlandskap og skog som rødlistede arter er avhengig av. Det har han nemlig makt til å gjøre.

Sigmund Hågvar
Professor i naturvern, UMB